

Sprawdzanie zakotwienia zbrojenia stóp fundamentowych według Eurokodu 2

Dr hab. inż. Tadeusz Urban, prof. PŁ, Politechnika Łódzka

1. Wprowadzenie

Eurokod 2 [1] określa w punkcie 9.8. warunki konstrukcyjne zbrojenia fundamentów. Wymagane jest m.in. sprawdzenie zakotwienia zbrojenia głównego. Siłę rozciągającą w zbrojeniu wyznacza się z warunków równowagi, biorąc pod uwagę wpływ ukośnego zarysowania. Równowagę sił należy przyjąć zgodnie ze schematem pokazanym na rysunkach 1 i 2. Siłę rozciągającą, która powinna być przeniesiona przez zakotwienie, określa wzór:

$$F_s = R \frac{z_e}{z_i} \quad (1)$$

w którym:

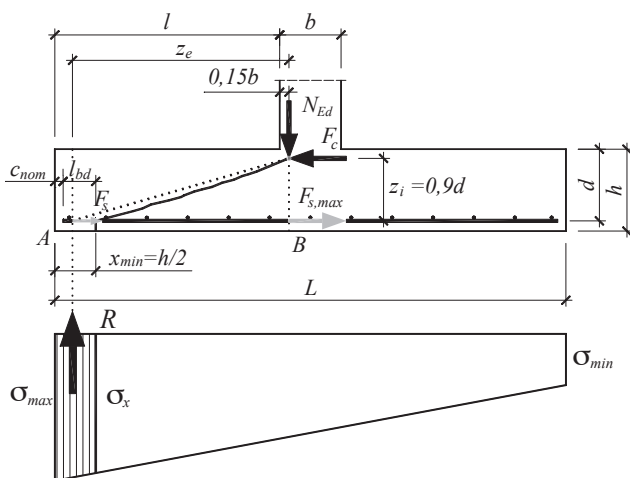
R – jest wypadkową nacisku na grunt na odcinku x ,
 z_e – jest ramieniem sił zewnętrznych, tj. odległością między R i siłą pionową N_{Ed} ,

N_{Ed} – jest siłą pionową wywieraną przez cały nacisk gruntu między przekrojami A i B,

z_i – jest ramieniem sił wewnętrznych, tj. odległością między zbrojeniem i siłą poziomą F_c ,

F_c – jest siłą ściskającą odpowiadającą maksymalnej sile rozciągającej $F_{s,max}$.

Ramiona sił z_e i z_i można wyznaczyć rozpatrując strefy ściskane o wymiarach koniecznych ze względu na siły

Rys. 1. Model do określania siły rozciągającej w zbrojeniu głównym z uwzględnieniem rys ukośnych dla stóp fundamentowych smukłych

N_{Ed} i F_c . Jako uproszczenie można przyjmować $z_i = 0,9 d$, a z_e określa się przyjmując położenie osi siły N_{Ed} w odległości $0,15 b$ od brzoju stopy, gdzie b jest bokiem stopy. Aby proste pręty zbrojenia głównego były odpowiednio zakotwione, powinien być spełniony warunek:

$$x = l_{bd} + c_{nom} \quad (2)$$

w którym:

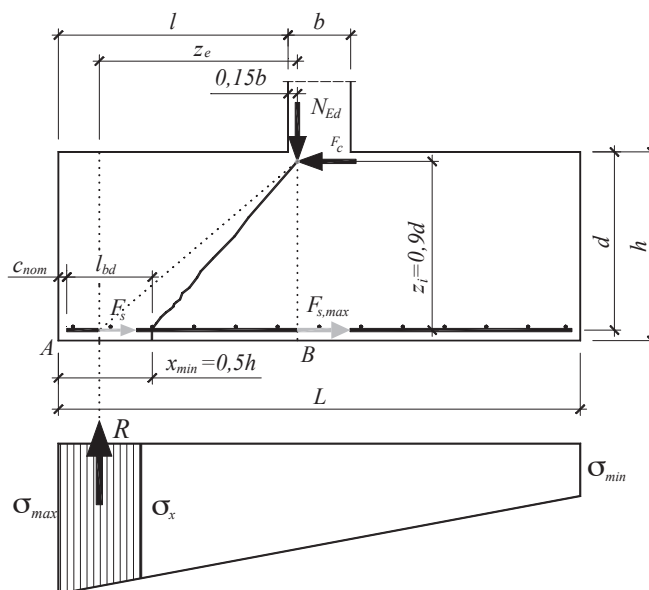
l_{bd} – jest obliczeniową długością zakotwienia,

c_{nom} – jest nominalnym otuleniem zbrojenia (odległością końca pręta od brzoju stopy).

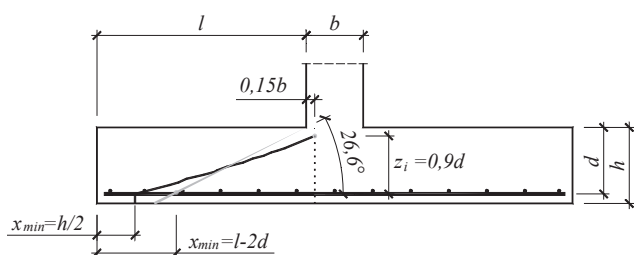
Dotychczas w praktyce inżynierskiej w Polsce problem ten na ogół nie był przedmiotem sprawdzeń obliczeniowych. Eurokod 2 powyższymi postanowieniami sugeruje, że mogą być trudności z zakotwieniem zbrojenia na końcu stopy w sąsiedztwie p. A – rys. 1. Problem ten został częściowo naświetlony w ostatnio wydanej monografii Prof. M. Knauffa [2]. W artykule niniejszym zostanie przedstawione podejście własne autora odnośnie zasygnalizowanego problemu.

2. Ustalenie krytycznego kąta nachylenia rysy ukośnej

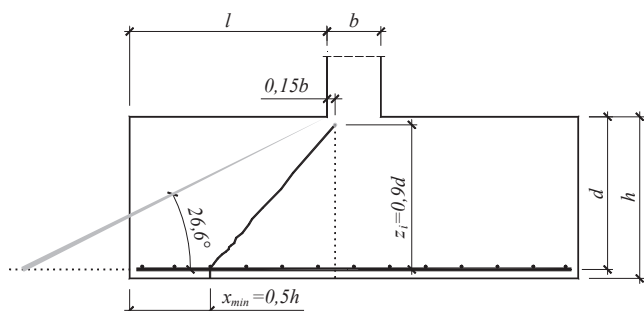
Podstawowym problemem w sprawdzaniu długości zakotwienia zbrojenia głównego stóp fundamentowych jest ustalenie odcinka x_{min} . Odmierzając ten odcinek od krawędzi stopy w kierunku słupa, na jego końcu powinien się znaleźć wylot rysy ukośnej. Norma [1] podpowiada, że dla prostych prętów bez końcowych zakotwień, krytyczna jest najmniejsza wartość x . Eurokod 2 zezwala dla takich przypadków przyjmować $x_{min} = 0,5 h$. W jaki sposób takie zalecenie wpływa na kąt nachylenia rysy ukośnej, pokazano na rysunku 1 dla stopy smukłej, a na rysunku 2 – dla stopy krępej. Takie uproszczenie może budzić wątpliwości co do jego poprawności. Zgodnie z p. 6.4 Eurokodu 2 stanowiącym o przebicciu płyt stropowych, kąt nachylenia rysy ukośnej jest stały i wynosi $T = \arctan(1/2) \approx 26,6^\circ$. Dla nośności ścinania przy przebicciu fundamentów (elementów krępych), Eurokod 2 w p. 6.4.4 wymaga sprawdzenia na ścinanie obwodów kontrolnych leżących w granicach $2 d$ od skraju stopy. Oznacza to, że należy brać pod uwagę wszystkie możliwe kąty nachylenia rysy ukośnej w granicach $26,6^\circ \div 90^\circ$. W tej sytuacji wydaje się uzasadnione, aby w oblicze-

Rys. 2. Model do określania siły rozciągającej w zbrojeniu głównym z uwzględnieniem rys ukośnych dla stóp fundamentowych krępych

Rys. 3. Porównanie krytycznych odcinków x_{min} według zaleceń Eurokodu 2 i minimalnego kąta nachylenia rysy według teorii przebicia

Rys. 4. Rysy ukośne w przypadku stóp krępych

niach długości zakotwienia wprowadzono ograniczenia o najmniejszym kącie nachylenia rysy ukośnej do wartości $\sim 26,6^\circ$. Na rysunku 3 pokazano stopę smukłą, dla której takie ograniczenie ma uzasadnienie. Krytyczną długość x_{min} można obliczać wtedy ze wzoru:

$$x_{min} = l - 2d \quad (3)$$

Należy również zwrócić uwagę na fakt wyprowadzania rys ukośnych z różnych punktów przy analizie przebicia (rys. 6.16 w Eurokodzie 2) i w modelu do określa-

nia siły rozciągającej z uwzględnieniem rys ukośnych (rys. 9.13 w Eurokodzie 2). W pierwszym przypadku rysa wybiega z krawędzi stopy, a w drugim jest to punkt leżący w odległości $0,15b$ od tej krawędzi, odmierzany w kierunku poziomym i przesunięty do dołu od wierzchu stopy o $0,1d$.

Na rysunku 4 pokazano stopę o proporcjach h do l częściej spotykaną w praktyce. Przyjęcie uproszczenia $x_{min} = 0,5h$ będzie wtedy prowadzić do przyjęcia kąta nachylenia rysy ukośnej większego od $26,6^\circ$. Dla stóp bardzo krępych, może to nawet prowadzić do znacznych wartości kąta θ . Trudno jednoznacznie w takich sytuacjach ocenić poprawność tego założenia bez szczegółowej analizy. W dalszej części artykułu zostanie przedstawiona analiza mająca na celu wyjaśnienie tego problemu.

Krytyczny kąt nachylenia rysy ukośnej θ , zdaniem autora, powinien wynikać z analizy przebicia. W tym celu zostanie wykorzystana metodyka przedstawiona w pracy [3], która polega na przeanalizowaniu możliwych obwodów kontrolnych u , korespondujących z kątami θ od $26,6^\circ$ do 90° . Jako miarodajny kąt θ należy uznać taki, dla którego zostanie osiągnięte ekstremum ilorazu:

$$\max \left\{ \frac{\beta V_{Ed,red}}{V_{Rd}} \right\} \quad (9)$$

gdzie:

β – współczynnik zwiększający siłę przebijającą ze względu na mimośród obciążenia, można obliczać ze wzoru:

$$\beta = 1 + k \frac{M_{Ed} u}{V_{Ed,red} W} \quad (10)$$

w którym:

k – jest współczynnikiem zależnym od stosunku c_1/c_2 , należy go określać na podstawie Tablicy 6.1 normy [1], c_1 – oznacza wymiar stopy równoległy do mimośrodu obciążenia, c_2 – oznacza wymiar stopy prostopadły do mimośrodu obciążenia.

$$V_{Ed,red} = V_{Ed} - \Delta V_{Ed} \quad (11)$$

V_{Ed} – siła działająca na fundament,

ΔV_{Ed} – odpór gruntu pomniejszony o ciężar fundamentu, działający w granicach rozważanego obwodu kontrolnego,

M_{Ed} – moment działający na fundament,

W – wskaźnik odpowiadający rozkładowi naprężeń stycznych na rozważanym obwodzie kontrolnym u , należy obliczać go ze wzoru:

$$W = 0,5c_1^2 + c_1c_2 + 2c_2a + 4a^2 + \pi ac_1 \quad (12)$$

Wzór (12) jest analogiczny do wzoru (6.41) w Eurokodzie 2. Różnica polega tylko na zamianie $2d$ na a , które jest odległością rozważanego obwodu kontrolnego u od boku stopy,

V_{rd} – nośność na przebicie fundamentu niezbrojonego na ścinanie, należy obliczać ze wzoru:

$$V_{Rd} = v_{Rd} u d \quad (13)$$

w którym:

$$v_{Rd} = C_{Rd,c} k \sqrt[3]{100 \rho_l f_{ck}} \cdot \frac{2d}{a} \quad \text{lecz nie} \quad v_{\min} \frac{2d}{a} \quad \text{mniej niż} \quad (14)$$

$$C_{Rd,c} = 0,18 / \gamma_c = 0,1286 \quad - \text{współczynnik empiryczny dostosowany do polskich postanowień krajowych } \gamma_c = 1,4.$$

$$k = 1 + \sqrt{\frac{200}{d}} \leq 2 \quad - \text{współczynnik skali (} d \text{ poddawia się w mm),}$$

$$\rho_l = \sqrt{\rho_{ly} \rho_{lz}} \leq 0,02 \quad - \text{średni stopień zbrojenia głównego z obu kierunków,}$$

$$f_{ck} \quad - \text{wytrzymałość charakterystyczna betonu w MPa,}$$

$$v_{\min} = 0,035 k^{\frac{3}{2}} f_{ck}^{\frac{1}{2}} \quad - \text{wzór (6.3N) normy [1].}$$

Sprawdzenie zakotwienia zbrojenia głównego fundamentów polega na udowodnieniu spełnienia warunku (2), który możemy zapisać w postaci:

$$\frac{x}{l_{bd} + c_{nom}} \geq 1 \quad (15)$$

Długość zakotwienia zgodnie z normą [1] określamy ze wzorów:

$$l_{b,rqd} = \frac{\sigma_{sd}}{4f_{bd}} \quad (16)$$

$$\sigma_{sd} = \frac{4F_s}{n \pi \varnothing^2} \quad (17)$$

$$f_{bd} = \frac{2,25 \eta_1 \eta_2 f_{ctk,0,05}}{\gamma_c} \quad (18)$$

$$l_{bd} = \alpha_1 \alpha_2 \alpha_3 \alpha_4 \alpha_5 l_{b,rqd} \quad \text{lecz nie mniej } l_{b,min} \quad (19)$$

w których:

$\varnothing$ – jest średnicą pręta,

σ_{sd} – jest naprężeniem w zbrojeniu głównym w miejscu zakotwienia,

F_s – jest siłą przeniesioną przez zbrojenie główne na końcu odcinka x ,

n – jest liczbą prętów na szerokości rozważanego przekroju stopy,

f_{bd} – jest wartością obliczeniową granicznego naprężenia przyczepności dla prętów żebrowanych,

η_1 – jest współczynnikiem zależnym od jakości warunków przyczepności i pozycji pręta w czasie betonowania, $\eta_1 = 1,0$, gdy są dobre, $\eta_1 = 0,7$ – w pozostałych przypadkach,

η_2 – zależy od średnicy pręta, dla $\varnothing \leq 32$ mm należy przyjmować $\eta_2 = 1,0$,

$f_{ctk,0,005}$ – jest charakterystyczną wytrzymałością betonu na rozciąganie z kwantylem 5%,

γ_c – współczynnik częściowy dla betonu (według polskich postanowień 1,4),

l_{bd} – obliczeniowa długość zakotwienia według p.8.4.4 normy [1],

$$l_{b,min} = \max\{0,3l_{b,rqd}; 10\varnothing; 100 \text{ mm}\}.$$

Korzystając z powyższych wzorów, za pomocą programu EXCEL można sporządzić wykres siły F_s lub naprężeń σ_{sd} w funkcji odcinka zakotwienia x (rys. 8). Jak z tego wykresu widać, maksymalna wartość siły jest osiągnięta w przekroju B (rys. 1 i 2). Warto również zauważyć, że na końcu zbrojenia siła nie spada do zera, co wynika z faktu istnienia otuliny. Wielkość $x = c_{nom}$ generuje pewną wielkość siły oporu gruntu R , która na końcu prętów zbrojenia wywołuje „teoretyczną siłę” większą od zera.

Podobnie można przedstawić wykres ilorazu $x/(l_{bd} + c_{nom})$ i na jego podstawie ustalić odcinek x spełniający warunek (15). Jeśli w ten sposób ustalone $x \leq (l - a_{kr})$, to warunek zakotwienia jest zachowany. Symbol a_{kr} jest krytyczną odległością obwodu kontrolnego u od boku słupa, korespondującą z kątem nachylenia rysy ukośnej θ spełniającej warunek (9).

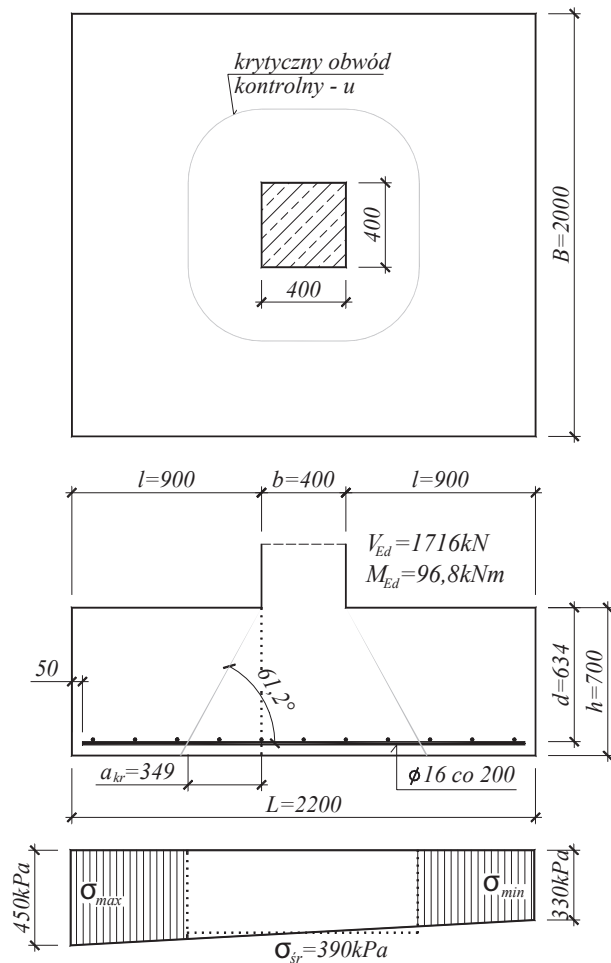
W celu przybliżenia procedury poszukiwania miarodajnego obwodu kontrolnego u , czyli inaczej najbardziej niekorzystnego nachylenia rysy ukośnej θ oraz sprawdzenia zakotwienia, przedstawiono dalej przykłady obliczeniowe.

3. Przykład stopy o typowych proporcjach

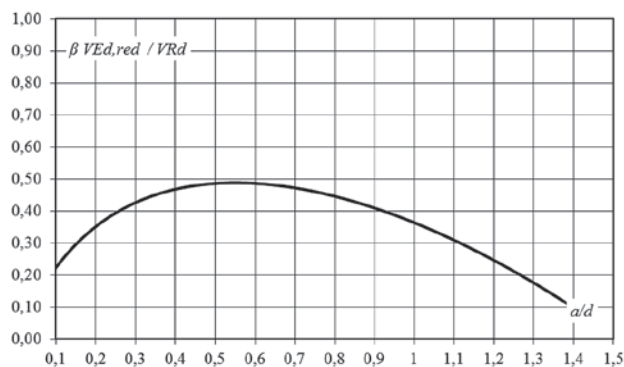
Stopa ma wymiary w rzucie 2,2 x 2,0 m i wysokość 0,7 m. Słup osiowo usytuowany w stosunku do stopy ma przekrój kwadratowy o boku $b = 0,4$ m. Obciążenie działające na stopę wynosi $V_{Ed} = 1716$ kN i $M_{Ed} = 96,8$ kNm. Zbrojenie główne przyjęto jednokowe w obu kierunkach $\varnothing 16$ co 200 mm. Otulina nominalna wynosi 50 mm, a wysokości użyteczne w odpowiednich kierunkach wynoszą: $d_L = 642$ mm i $d_B = 626$ mm, zaś średnia wysokość użyteczna $d = 634$ mm. Średni stopień zbrojenia głównego wynosi $\rho_l = 0,001585$. Działające obciążenie wywołuje nacisk na grunt o wartościach wynoszących: $\sigma_{max} = 450$ kPa i $\sigma_{min} = 330$ kPa, średnio $\sigma_{sr} = 390$ kPa. Podstawowe dane analizowanej stopy pokazano na rysunku 5.

Dla powyższych danych, najbardziej wyęziony obwód kontrolny występuje w odległości $a \approx 349$ mm od boku słupa. Na rysunku 6 pokazano krzywą zależności $\beta V_{Ed,red} / V_{Rd}$ w funkcji stosunku a/d . Ekstremum ilorazu jest osiągnięte dla $a/d = 0,55$, co odpowiada kątowi $\theta = 61,2^\circ$. Można również zauważyć, że nośność stopy na przebiecie jest zapewniona ze znacznym zapasem ($\beta V_{Ed,red} / V_{Ed} = 0,49 < 1$).

Na rysunku 7 pokazano schemat miarodajny do sprawdzenia zakotwienia zbrojenia w kierunku dłuższego boku stopy L . W schemacie tym uwzględniono uproszczone zasady co do ramion równoważących siły wewnętrzne z_e i z_i , zgodnie z zaleceniami Eurokodu 2. Odcinek możliwej realizacji zakotwienia przyjęto zgodnie z analizą krytycznego kąta nachylenia rysy ukośnej.

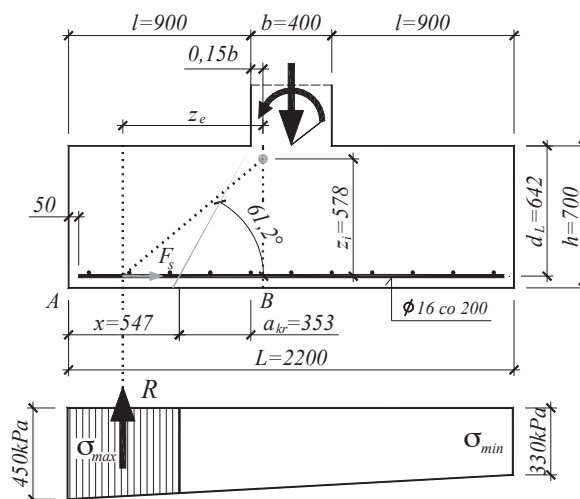
Rys. 5. Analizowana stopa fundamentowa o typowych proporcjach z najbardziej niekorzystną rysą ukośną wyznaczoną zgodnie z zasadami teorii przebiecia według Eurokodu 2 [1]

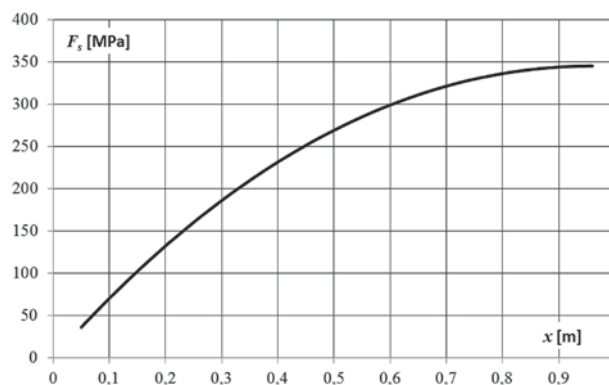
Rys. 6. Krzywa ilorazu $\beta V_{Ed,red} / V_{Rd}$ w funkcji a/d

Wykres na rysunku 8 przedstawia funkcję siły F_s w zbrojeniu na odcinku A-B. Jest to parabola trzeciego stopnia osiągająca maksymalną wartość w punkcie B. W szczególnym przypadku równomiernego odporu gruntu krzywa będzie parabolą drugiego stopnia.

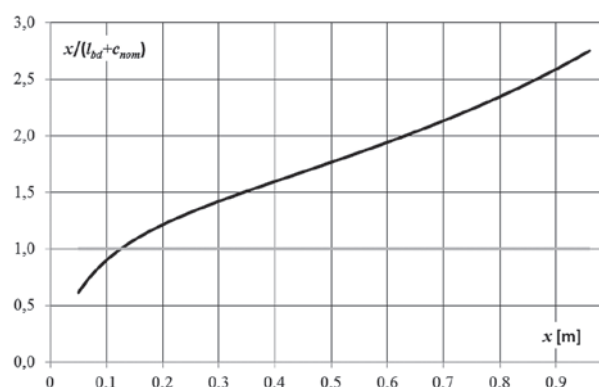
Na rysunku 9 pokazano krzywą (czarna linia) stosunku odcinka x do odpowiadającej mu długości zakotwienia l_{bd} powiększonej o wielkość nominalnego otulenia c_{nom} .

Rys. 7. Model obliczeniowy do sprawdzenia długości zakotwienia zbrojenia w płaszczyźnie działania momentu w przykładzie stopy o typowych proporcjach

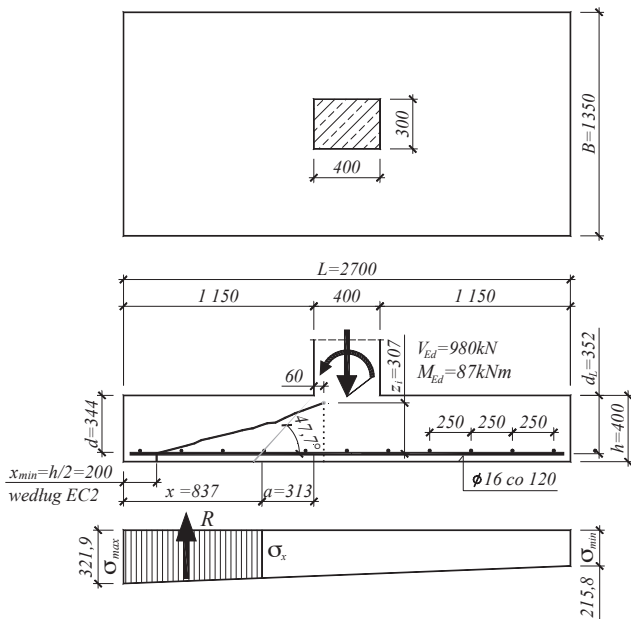

Rys. 8. Wykres siły w zbrojeniu głównym w funkcji x dla analizowanego przykładu stopy o typowych proporcjach

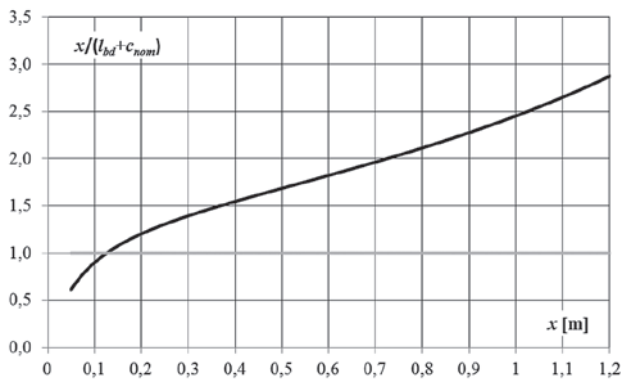

Rys. 9. Wykres ilorazu $x / (l_{bd} + c_{nom})$ w funkcji odcinka x w przykładzie stopy o typowych proporcjach

Wartość tego ilorazu powyżej jedności oznacza bezpieczne zakotwienie zbrojenia. Jeśli przyjąć, że najbardziej prawdopodobny wylot rysy ukośnej (w poziomie zbrojenia równoległego do boku L) powstanie w odległości $x = 0,547$ m od krawędzi stopy, to możemy stwier-

Rys. 10. Przykład stopy smukłej

Rys. 11. Wykres ilorazu $x/(l_{bd} + c_{nom})$ w funkcji odcinka x w przykładzie stopy smukłej

dzić, że bezpieczeństwo zakotwienia jest zachowane ze znacznym zapasem ($x/(l_{bd} + c_{nom}) = 1,852$). Gdyby przyjąć za $x_{min} = h/2 = 350$ mm, zgodnie z zaleceniami Eurokodu 2, to również będzie można stwierdzić możliwość bezpiecznego zakotwienia prostego zbrojenia ($x/(l_{bd} + c_{nom}) \approx 1,5$). Uprozczone zalecenia normowe można w tym przypadku uznać za bezpieczne.

4. Przykład stopy smukłej

Aby rozeznaczyć problem w przypadku innych proporcji konstrukcji, zostanie przeanalizowany przykład stopy smukłej o geometrii pokazanej na rysunku 10. Wymiary podszwy wynoszą 2,7 x 1,35 m. Wysokość całkowita stopy $h = 400$ mm i odpowiednie wysokości $d_L = 352$ mm – wysokość użyteczna w analizie zakotwienia zbrojenia w kierunku L , $d = 344$ mm – średnia wysokość użyteczna stosowana w analizie przebicia. Wymiary poprzeczne słupa przyjęto 400 x 300 mm. Analiza została przeprowadzona

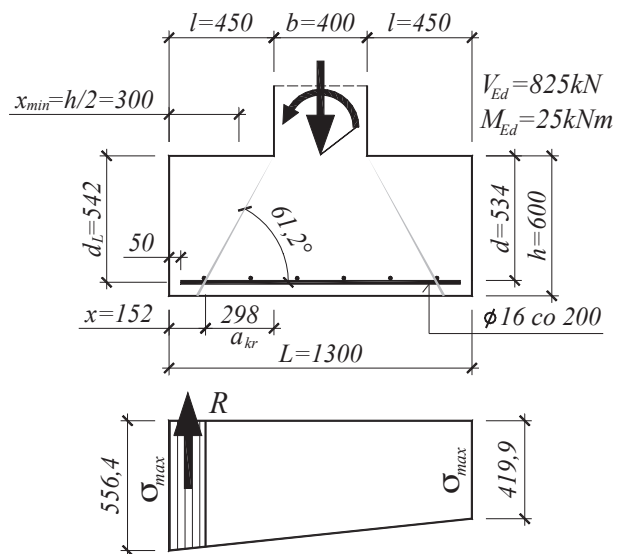
dla sił działających na stopę o wielkościach $V_{Ed} = 980$ kN i $M_{Ed} = 87$ kNm, które wywołują nacisk na podłoże gruntowe o wartościach: $\sigma_{max} = 321,9$ kPa i $\sigma_{min} = 215,8$ kPa, średnio $\sigma_{sr} = 268,9$ kPa. Zbrojenie główne stopy przyjęto w kierunku dłuższego boku – $\varnothing 16$ co 120 mm i w kierunku krótszego boku – $\varnothing 16$ co 200 mm.

W wyniku analizy przebicia ustalono najbardziej niekorzystny kąt nachylenia rysy ukośnej, który dla analizowanego elementu wynosi $\theta = 47,7^\circ$. Odpowiada to obwodowi kontrolnemu w odległości $a = 313$ mm od krawędzi słupa. Przyjmując ten kąt za miarodajny, w analizie zakotwienia zbrojenia uzyskujemy $x = 837$ mm. Jest to wartość wielokrotnie większa od zalecanego przez Eurokod $2x_{min} = h/2 = 200$ mm. Na rysunku 11 pokazano krzywą ilorazu $x/(l_{bd} + c_{nom})$ dla analizowanego przykładu stopy smukłej. Wartość ilorazu $x/(l_{bd} + c_{nom}) \geq 1$ zaczyna się już od $x = 126$ mm. Oznacza to zapewnienie bezpiecznego zakotwienia prostych prętów zarówno dla $x_{min} = h/2$ i x ustalonego według propozycji autora.

5. Przykład stopy bardzo krępej

Dwa powyższe przykłady, mimo znacznej różnicy w proporcjach wysięgu l do wysokości h , nie wykazały problemu z zakotwieniem zbrojenia. Aby sprawdzić, czy istnieje możliwość otrzymania innego wyniku – braku możliwości prostego zakotwienia, przedstawiono kolejny przykład bardzo krępej stopy. Należy przy tym pamiętać, że bardzo krępe stopy o proporcjach $h/l \geq 2$ nie wymagają zbrojenia. Do analizy przyjęto wymiary niepełniające tego kryterium, ale bliskie tym proporcjom $h/l \approx 1,33$ (rys. 12).

Analiza przebicia wykazała, że nachylenie krytyczne rysy wynosi $61,2^\circ$, odpowiada to wylotowi rysy w poziomie zbrojenia w kierunku L w odległości od słupa $a_{kr} = 294$ mm. Odcinek, na którym powinno być zakotwione

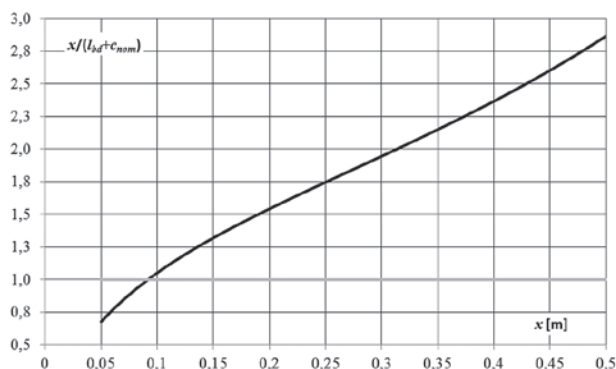

Rys. 12. Dane do przykładu stopy bardzo krępej z ukośną rysą krytyczną określoną na podstawie analizy przebicia

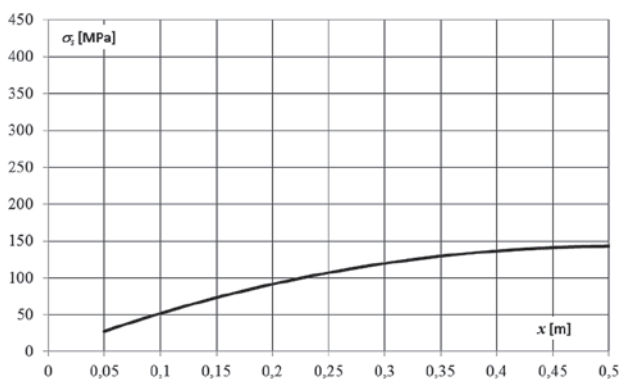
zbrojenie, $x = 156$ mm. Przyjmując za $x = h/2 = 300$ mm otrzymujemy większą wartość. Niezbędny odcinek na zakotwienie odczytujemy z wykresu na rysunku 13 i wynosi on ~ 92 mm. Uwzględniając nominalne otulenie 50 mm, na zakotwienie pozostaje ~ 42 mm. Wartość ta nie spełnia długości minimalnego zakotwienia $l_{b,min} = 10\varnothing = 160$ mm. Aby zakotwienie było bezpieczne, niezbędny jest odcinek $x = 50 + 160 = 210$ mm. Odcinek $x = 156$ mm, ustalony zgodnie z kryterium krytycznej rysy ze względu na przebicie, jest za krótki. Przyjęcie zaś za $x_{min} = h/2 = 300$ mm oznacza przeciwny wniosek. Wydaje się, że propozycja Eurokodu 2 w tym przypadku jest zbyt ryzykowna.

Rozważając niebezpieczeństwo zakotwienia w analizowanym przykładzie, nie można pozostawić bez komentarza faktu, że wyężenie stopy na przebicie wynosi tylko około 25,4% $V_{Rd,red}$. Oznacza to brak możliwości powstania rysy ukośnej od odziaływań przyjętych w obliczeniach. Również w tym przykładzie mamy znikome wykorzystanie zbrojenia w przekroju przy krawędzi słupa – $\sigma_s \approx 146$ MPa (rys. 14). Taki stan rzeczy wynika z przyjęcia zbrojenia głównego z warunku minimalnego zbrojenia (wzór 9.1N Eurokodu 2).

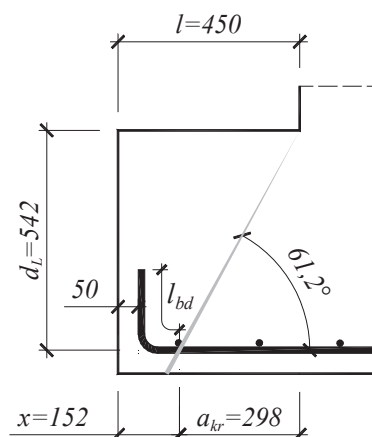
Mając na uwadze spełnienie wymogów normowych w analizowanym przykładzie, zakotwienie zbrojenia można zapewnić poprzez odgięcie ku górze, co pokazano na rysunku 15.

Rys. 13. Wykres ilorazu $x/(l_{bd} + c_{nom})$ w funkcji odcinka x w przykładzie stopy bardzo krępej

Rys. 14. Naprężenia w zbrojeniu w funkcji x w przykładzie stopy bardzo krępej

Rys. 15. Zakotwienie zbrojenia rozciąganego przy dowolnym kształcie pręta mierzone wzdłuż jego osi

6. Podsumowanie

Eurokod 2 wprowadził wymóg sprawdzania zakotwienia zbrojenia głównego stóp fundamentowych przedstawiając model obliczeniowy w punkcie 9.8. W dotychczasowej praktyce inżynierskiej zagadnienie to nie było przedmiotem szczegółowych analiz obliczeniowych. Wprowadzenie tego problemu do normy [1] może budzić pewien niepokój, że zakotwienie zbrojenia może być problematyczne i wymagać specjalnych rozwiązań konstrukcyjnych. Zaproponowana przez autora analiza problemu wykazała, że w stopach fundamentowych o zwykle stosowanych w praktyce proporcjach h do l , nie powinno być problemu z prostym kotwieniem zbrojenia. Potencjalny kąt nachylenia rysy ukośnej, wynikający z teorii przebicia fundamentów według [1], zwykle mieści się w przedziale od 40° do 63° .

Sugerowany przez Eurokod 2 uproszczony sposób określania $x_{min} = h/2$ można uznać za bezpieczny dla stóp o typowych proporcjach. W przypadku smukłych stóp, prowadzi do przyjmowania nachylenia rys ukośnych o zbyt małym nierealnym nachyleniu. W stopach bardzo krępych o proporcjach h/l w przedziale od 1 do 2, przyjmowanie uproszczone $x_{min} = h/2$ może być błędne.

Wydaje się, że lepszym uproszczeniem byłoby przyjmowanie stałego kąta nachylenia rysy ukośnej $\theta = 45^\circ$, tak jak to ma miejsce w polskiej normie z 2002 roku [4]. Konieczność stosowania specjalnych sposobów zakotwienia może dotyczyć stóp krępych o proporcjach $1 \leq h/l < 2$. Proporcje $h/l \geq 2$ upoważniają do stosowania stóp betonowych, zgodnie z uproszczonym warunkiem zawartym w p.12.9.3 normy [1].

LITERATURA:

- [1] PN-EN 1992-1-1:2008, Projektowanie konstrukcji z betonu, Część 1-1: Reguły ogólne i reguły dla budynków
- [2] Knauff M., Obliczanie konstrukcji żelbetonowych według Eurokodu 2, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2012
- [3] Urban T., Komentarz do zasad obliczania fundamentów na przebicie według PN-EN 1992-1-1:2008/NA:2010. Inżynieria i Budownictwo, Nr 03/2011, s. 123÷126
- [4] PN-B-03264:2002 Konstrukcje betonowe, żelbetonowe sprężone. Obliczenia statyczne i projektowanie